

Sygn. akt VU 1043/13

WYROK - łączny

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSR del. Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku J. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę pomostową i wypłatę emerytury

na skutek odwołania J. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 10 czerwca 2013 r. sygn. (...)

oddala odwołania.

Sygn. akt VU 1043/13

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 10 czerwca 2013r.. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Tomaszowie Maz.- z urzędu - uchylił decyzję z dnia 31 stycznia 2013r. przyznającą J. P. emeryturę pomostową i odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej.

Kolejną decyzją z dnia 10 czerwca 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. – z uwagi na uchylenie decyzji z dnia 31 stycznia 2013r. przyznającej prawo do emerytury pomostowej - z urzędu wstrzymał J. P. wypłatę emerytury pomostowej od dnia 1lipca 2013r.

W dniu 12 lipca 2013r. pełnomocnik wnioskodawcy J. P. wniósł odwołanie od dwóch decyzji z dnia 10 czerwca 2013r. wnosząc o zmianę w/w decyzji i przyznanie wnioskodawcy emerytury pomostowej. W uzasadnieniu podniósł, że spełnienie przez wnioskodawcę warunków niezbędnych do uzyskania prawa do emerytury pomostowej zostało potwierdzone przez ZUS wydaniem decyzji z dnia 31 stycznia 2013r., brak jest zatem podstaw faktycznych i prawnych do odmowy przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wniósł o oddalenie odwołań. Podniósł, że decyzją z dnia 31 stycznia 2013r. błędnie przyznano wnioskodawcy emeryturę pomostową zaliczając pracę kierownika pociągu do pracy maszynisty pojazdu trakcyjnego, co jest sprzeczne z treścią art. 9 ustawy o emeryturach pomostowych, będącego podstawą przyznania świadczenia. Dlatego naprawiając swój błąd organ rentowy zaskarżoną decyzją odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej i wstrzymał jej wypłatę.

W piśmie procesowym z dnia 20 września 2013r. pełnomocnik wnioskodawcy podniósł, że jego mocodawca spełnił łącznie warunki określone w art. 4 i 9 ustawy o emeryturach pomostowych wykonując prace jako maszynista pojazdu trakcyjnego, co zostało potwierdzone przez ZUS decyzją z dnia 31 stycznia 2013r., brak jest zatem podstaw faktycznych i prawnych do odmowy przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej.

Dodatkowo pełnomocnik skarżącego powołał się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012r. sygn. akt K 5/11, zgodnie z którym art. 114 ust 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009r. nr 153, poz. 1227 ze zm) jest niezgodny z zasadą zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, a nadto z art. 194h ust 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z tego wynika zdaniem pełnomocnika skarżącego, że organ rentowy nie może bezterminowo podważać prawomocnych decyzji nawet wówczas, kiedy przedłożone dowody nie dawały podstaw do ustalenia prawa do emerytury lub renty albo ich wysokości.

W piśmie procesowym z dnia 7 października 2013r. pełnomocnik wnioskodawcy stwierdził, że organ rentowy nie mógł zmienić decyzji na podstawie art. 114 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, gdyż w przedmiotowej sprawie nie przedstawiono nowych dowodów ani nie ujawniono nowych okoliczności, które mogłyby być od tego podstawą. Zmiana decyzji organu rentowego nastąpiła w związku z odmienną oceną dowodów oraz inną interpretacją przepisów tj. art. 9 ustawy o emeryturach pomostowych, co było dopuszczalne na podstawie art. 114 ust 1 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Przepis ten jednak został wyeliminowany z porządku prawnego jako niekonstytucyjny, co oznacza że decyzja z dnia 10 czerwca 2013r. została podjęta bez podstawy prawnej i jako taka winna zostać uznana za nieważną. Pełnomocnik zaznaczył, że nie może być tak, że skutki wadliwej decyzji organu rentowego obciążają ubezpieczonego, który w żadnym stopniu nie przyczynił się do wydania błędnej decyzji.

W piśmie procesowym z dnia 4 grudnia 2013r. organ rentowy wskazał, że podstawą prawną uchylecia decyzji z dnia 31 stycznia 2013r. był przepis art. 114 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zarządzeniem z dnia 20 listopada 2013r. wyłączono z akt sprawy odwołanie wnioskodawcy o wypłatę emerytury do odrębnego rozpoznania. Sprawa została wpisana do rep U pod numer (...).

Postanowieniem z dnia 18 grudnia 2013r. Sąd Okręgowy na podstawie art. 219 k.p.c. połączył sprawę VU 1504/13 do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia ze sprawą VU 1043/13 o emeryturę pomostową.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. P. urodził się dnia(...) W dniu 28 grudnia 2012r. r. złożył wniosek o emeryturę pomostową.

(dowód: wniosek o emeryturę pomostową – k. 1-4 akt emerytalnych)

Do wniosku J. P. załączył świadectwo pracy z dnia 28 grudnia 2012r. W świadectwie tym (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) Zakład (...) w K. zaświadczyły, że J. P. był zatrudniony w w/w zakładzie pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy od dnia 22 marca 1978r. do dnia 28 grudnia 2012r. kolejno na stanowiskach:

- maszynisty pojazdu trakcyjnego w okresie od 1 maja 1978r. do 31 marca 1986r.;

- manewrowego w okresie od 1 maja 1986r. do 31 grudnia 1992r.;

-kierownika pociągu w okresie od dnia 1 września 1999r. do 28 grudnia 2012r.

Pracodawca stwierdził, że okres ten jest zatrudnieniem na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin i zalicza się do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, o których mowa w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. oraz ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

(dowód: świadectwo z dnia 3 stycznia 2013r. – k. 26 akt emerytalnych, świadectwo pracy z dnia 28 grudnia 2012r. – k. 9-10 akt emerytalnych, wyjaśnienia – k. 34 akt emerytalnych)

J. P. złożył do ZUS orzeczenie lekarskie z dnia 10 grudnia 2012r. o utracie zdolności do wykonywania dotychczasowej pracy na stanowisku kierownika pociągu z dniem 20 grudnia 2012r.

(dowód: orzeczenie lekarskie – k. 21 akt emerytalnych)

Decyzją z dnia 31 stycznia 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury pomostowej.

Organ rentowy zaliczył wnioskodawcy do stażu w szczególnych warunkach okres pracy w charakterze maszynisty pojazdu trakcyjnego od 1 maja 1978r. do 1 marca 1986r. oraz okres pracy w charakterze kierownika pociągu od dnia 1 września 1999r. do 28 grudnia 2012r. Ponadto ustalił, że wnioskodawca ma staż pracy wynoszący 33 lata 7 miesięcy i 13 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 2 miesiące i 1 dzień okresów nieskładkowych.

(dowód: decyzja z dnia 31 stycznia 2013r. – k. 42 akt emerytalnych, wyliczenia – k. 36-37 akt emerytalnych, wyliczenie ogólnego stażu pracy – k. 30 akt emerytalnych)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołania nie zasługują na uwzględnienie.

W będącej przedmiotem osądu sprawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. przyznając decyzją z dnia 31 stycznia 2013r., wydaną na podstawie art. 9 ustawy o emeryturach pomostowych z dnia 19 grudnia 2008 r. (Dz.U. Nr 237, poz. 1656) prawo do emerytury pomostowej, zaliczył wnioskodawcy do szczególnego stażu pracy okres zatrudnienia na stanowisku kierownika pociągu od dnia 1 września 1999r. do 28 grudnia 2012r. Skarżący nie kwestionował, iż w w/w okresie pracował na stanowisku kierownika pociągu. Okoliczność ta była pomiędzy stronami bezsporna.

Tymczasem stosownie do treści art. 9 pkt 2 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych z dnia 19 grudnia 2008 r. (Dz.U. Nr 237, poz. 1656) prawo do emerytury pomostowej nabywa tylko taki pracownik, który posiada okres pracy jako maszynista pojazdów trakcyjnych wymienionych w pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy, wynoszący co najmniej 15 lat oraz orzeczenie wystawione przez lekarza medycyny pracy o niezdolności do wykonywania prac jako maszynista pojazdów trakcyjnych. Zgodnie z pkt 5 załącznika nr 2 do ustawy zawierającego wykaz prac w szczególnym charakterze pojęcie maszynistów pojazdów trakcyjnych obejmuje swą treścią maszynistę pojazdów trakcyjnych, maszynistę instruktora, maszynistę zakładowego, maszynistę wieloczynnościowych i ciężkich maszyn do kolejowych robót budowlanych i kolejowej sieci trakcyjnej, kierowcę lokomotywy spalinowej o mocy do 300 KM, pomocnika maszynisty pojazdów trakcyjnych). Praca kierowników pociągów jest pracą o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych, ale nie jest to praca uprawniająca do emerytury pomostowej na podstawie art. 9 ustawy. Prawo do emerytury pomostowej w świetle art. 9 ustawy mają tylko i wyłącznie osoby pracujące na stanowisku maszynisty pojazdów trakcyjnych. Wnioskodawca taką pracę wykonywał – co też nie było przez niego kwestionowane i wynika z przedłożonego przez niego świadectwa pracy jedynie w okresie od 1 maja 1978r. do 31 marca 1986r., a zatem przez okres 7 lat 10 miesięcy i 30 dni. Wnioskodawca nie legitymuje się zatem 15-letnim stażem pracy w charakterze maszynisty pojazdów trakcyjnych, jak tego wymaga art. 9 pkt 2 ustawy pomostowej. Skarżący nie spełnił także warunku z art. 9 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż nie przedłożył orzeczenia od lekarza sądowego o niezdolności do wykonywania prac jako maszynista pojazdów trakcyjnych, a jako kierownik pociągu.

Spełnienie przez wnioskodawcę pozostałych przesłanek wymaganych do nabycia emerytury pomostowej z art. 9 ustawy jest bezsporne i jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości. Wnioskodawca jest bowiem osobą urodzoną po dniu 31 grudnia 1948 r., ukończył 55 lat, posiada okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych

w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący przeszło 25 lat, nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Nie mniej brak wymaganego stażu pracy w charakterze maszynisty pojazdów trakcyjnych oznacza, że wnioskodawca nie nabył prawa do emerytury pomostowej, nie spełnił bowiem wszystkich przesłanek od których zależało to prawo. A zatem decyzja organu rentowego z dnia 31 stycznia 2013r. przyznająca mu to prawo, była decyzją błędną.

Ponieważ organ rentowy dopiero po uprawomocnieniu się decyzji z 31 stycznia 2013r. ujawnił okoliczności, które istniały przed jej wydaniem (błędne zaliczenie wnioskodawcy do szczególnego stażu - pracy w charakterze kierownika pociągu), a które miały wpływ na prawo do świadczenia, na podstawie art. 114 ustęp 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS z urzędu uchylił błędną decyzję, odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej i wstrzymał jej wypłatę.

Pełnomocnik skarżącego podniósł, że po uchyleniu art. 114 ust 1 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009r. nr 153, poz. 1227 ze zm) organ rentowy nie ma prawnych możliwości wyeliminowania z obrotu prawnego swojej błędnej decyzji, jeżeli strona w żaden sposób – tak jak skarżący - nie przyczyniła się do popełnienia tego błędu.

Pełnomocnik skarżącego jest w błędzie, pomimo uchylenia art. 114 ust 1 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, nadal istnieje podstawa prawna do weryfikacji błędnych decyzji organu rentowego. Podstawą tą jest, zastosowany w niniejszej sprawie przez organ rentowy art. 114 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Stosownie do treści art. 114 ustęp 1 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

O ile podstawą ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości mogą być tylko i wyłącznie nowe dowody, a zatem takie które nie były znane organowi rentowemu w poprzednim postępowaniu, to przymiot nowości nie dotyczy ujawnionych okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, jak chce pełnomocnik skarżącego. A zatem podstawą ponownego ustalenia prawa do świadczeń lub ich wysokości nie muszą być okoliczności, na które osoba ubiegająca się o świadczenia lub organ rentowy nie mogły powołać się w poprzednim postępowaniu, lecz takie, które powinny być znane przy dołożeniu minimum staranności, ale na skutek błędu lub przeoczenia nie zostały uwzględnione w poprzednim postępowaniu, a powodujące pominięcie ustalenia istnienia jednego z warunków uprawniających do świadczeń (tak. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z 2010-05-26, II UK 354/09). Zarówno w doktrynie jak i orzecznictwie nadaje się pojęciu „okoliczności” szerokie znaczenie, obejmując nim ogół wymagań formalnych i materialno prawnych związanych z ustaleniem decyzją rentową prawa do świadczeń. Chodzi zatem nie tylko o fakty warunkujące powstanie prawa do świadczeń, lecz także uchybienie normom prawa procesowego lub materialnego przez organ rentowy, wpływające potencjalnie na dokonanie w sposób niezgodny z ukształtowaną ex lege sytuacją prawną ubezpieczonego.

W przedmiotowej sprawie okolicznością, o której mowa w art. 114 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ujawnioną po uprawomocnieniu się korzystnej dla ubezpieczonego decyzji z dnia 31 stycznia 2013r. , był fakt sprzeczności w/w decyzji z treścią art. 9 pkt 2 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, czyli naruszenie prawa materialnego będącego podstawą wydania prawomocnej decyzji. Przesłanką ponownego ustalenia uprawnień skarżącego przez organ rentowy były okoliczności, które powinny być znane organowi rentowemu przy dołożeniu minimum staranności (treść art. 9 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych w zw. z pkt 5 zał. nr 2 do ustawy), które jednak na skutek błędu polegającego na naruszeniu prawa materialnego tj. art. 9 pkt 2 ustawy w zw. z pkt 5 zał. nr 2 do ustawy, nie zostały uwzględnione przed wydaniem decyzji .

W przedmiotowej sprawie wbrew zarzutom skarżącego organ rentowy nie dokonał odmiennej oceny przedłożonych przez wnioskodawcę dowodów w postaci świadectwa pracy. Organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję, jak wyżej podkreślono naruszył przepis prawa materialnego w postaci art. 9 pkt 2 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Treść

art. 9 pkt 2 i 3 ustawy jest jednoznaczna w swej treści i nie wymaga wykładni. Z przepisu wynika, że prawo do emerytury pomostowej ma tylko ten pracownik, który legitymuje się 15-letnim stażem pracy na stanowisku maszynisty pojazdów trakcyjnych. Nie ulega też wątpliwości, że kierownik pociągu i maszynista pojazdów trakcyjnych to dwa różne stanowiska. Organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję nie dokonał zatem odmiennej oceny przedłożonych przez wnioskodawcę dowodów w postaci świadectwa pracy oraz orzeczenia lekarskiego, lecz li tylko w sposób prawidłowy zastosował prawo materialne.

Organ rentowy dostrzegając wadliwość prawomocnej decyzji, która została wydana z naruszeniem przepisów prawa materialnego, zgodnie z art. 114 ustęp 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ma nie tylko prawo, ale wręcz obowiązek ponownego ustalenia świadczenia i to bez względu na to, czy to na nowo ustalone świadczenie jest korzystniejsze, czy też nie dla ubezpieczonego. Stanowisko skarżącego, że organ rentowy nie może pozbawić skarżącego prawa do świadczenia, jeśli już raz mu je przyznał, choć nigdy mu nie przysługiwało, jest sprzeczne nie tylko z treścią i celem art. 114 ustęp 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale z zasadą sprawiedliwości społecznej. Nie może być tak, że jedni ubezpieczeni, co do których organ rentowy wadliwie zastosował normy prawa materialnego mogą w świetle prawa pobierać nie przysługujące im świadczenie, a inni, co do których organ rentowy takiego błędu nie popełnił, będący w analogicznej sytuacji faktycznej i prawnej, takiego świadczenia będą pozbawieni. Taka sytuacja dotyczy L. W., który znajduje się w tej samej sytuacji co skarżący. W jego przypadku organ rentowy po prawidłowym zastosowaniu art. 9 ustawy o emeryturach pomostowych, nie zaliczył mu do szczególnego stażu pracy – pracy na stanowisku kierownika pociągu i w konsekwencji odmówił prawa do emerytury pomostowej, a odwołanie L. W. od decyzji odmownej w sprawie VU161/13 zostało oddalone (k. 43-46 akt).

Należy podkreślić, że decyzja organu rentowego przyznająca prawo do świadczenia nie ma waloru konstytucyjnego, a deklaratoryjny. Organ rentowy wydając decyzję potwierdza jedynie nabycie prawa. Oznacza to, że w przypadku nie spełnienia przez ubezpieczonego ustawowych przesłanek warunkujących przyznanie prawa, nie może on go nabyć w oparciu o decyzję organu rentowego. Organ rentowy nie może bowiem przyznać ubezpieczonemu więcej praw niż mu przysługuje. Skoro zatem deklaratoryjna decyzja organu rentowego nie jest źródłem prawa, to w niniejszym postępowaniu skarżący nie może powoływać się na ochronę praw nabytych mocą decyzji organu rentowego z dnia 31 stycznia 2013r., gdyż wobec nie spełnienia ustawowych przesłanek z art. 9 ustawy o emeryturach pomostowych nigdy nie nabył prawa do emerytury pomostowej (tak. por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2004r. II UK 228/03, OSNP 2004 nr 19 poz. 341, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2012r. III UK 223/10). Decyzja organu rentowego tylko wówczas daje ubezpieczonemu prawo do świadczenia, gdy ten w rzeczywistości nabył do niego prawo przez spełnienie ustawowych przesłanek. W będącej przedmiotem osądu sprawie tak się nie stało.

Organ rentowy powinien zatem w przypadku spełnienia się przesłanek z art. 114 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS na nowo ustalić prawo do świadczenia celem dostosowania tego prawa do sytuacji ubezpieczonego. Organ rentowy nie może jedynie żądać zwrotu wypłaconego świadczenia na podstawie prawomocnej aczkolwiek wadliwej decyzji, jeśli błąd nie został spowodowany działaniem ubezpieczonego.

W będącej przedmiotem osądu sprawie organ rentowy nie żądał od wnioskodawcy zwrotu wypłaconego świadczenia emerytalnego, lecz odmówił jego dalszej wypłaty, wobec nie spełnienia ustawowych przesłanek, od których zależało prawo do emerytury.

W tych okolicznościach weryfikacja decyzji organu rentowego z dnia 31 stycznia 2013r. o przyznaniu emerytury pomostowej w trybie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS była dopuszczalna, a w konsekwencji zaskarżone decyzje organu rentowego są prawidłowe.

Okoliczność, że wnioskodawca nie wprowadził organu rentowego w błąd nie jest argumentem, który przemawiałby za pozostawieniem wadliwej decyzji w obrocie prawnym. Dodatkowo należy podnieść, że wnioskodawca pobierał emeryturę pomostową zaledwie sześć miesięcy, a organ rentowy dostrzegł i naprawił swój błąd już po pięciu miesiącach. Skarżący może zatem przystosować się do zmienionej sytuacji. Tym bardziej, że po uzyskaniu wieku 60 lat, co nastąpi już w dniu (...), a zatem za rok, może ubiegać się o emeryturę pomostową z art. 4 ustawy o emeryturach

pomostowych. Zmiana prawomocnej decyzji organu rentowego z dnia 31 stycznia 2013r. w takich okolicznościach faktycznych, nie nakłada na ubezpieczonego nieproporcjonalnego ciężaru.

Biorąc zatem pod uwagę, że zaskarżone decyzje organu rentowego zostały wydane w sposób prawidłowy, a co za tym idzie brak podstaw do uwzględnienia odwołań, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴§1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.